

Pytania i zadania kontrolne

1. Dlaczego rozlicza się koszty w czasie?
2. Na czym polegają czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów? Podaj ich przykłady.
3. Kiedy powstają bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów? Podaj ich przykłady.
4. Co może być podstawą rozliczania kosztów w czasie?
5. Jak funkcjonuje konto 640 *Rozliczenia międzyokresowe kosztów* w wypadku rozliczeń czynnych, a jak w wypadku rozliczeń biernych?
6. Jak interpretuje się salda konta 640 *Rozliczenia międzyokresowe kosztów*?
7. Wymień konta kosztów rodzajowych. Jak one funkcjonują?
8. Które konta należą do podmiotowego układu kosztów?
9. Omów zasady ewidencji na kontach kosztów działalności.
10. Co ujmuje się na koncie 530 *Koszty działalności pomocniczej*?
11. Jakie są zasady rozliczania kosztów działalności pomocniczej?
12. Jak rozlicza się pośrednie koszty produkcji?
13. Omów odmiany kalkulacji podziałowej.
14. Na czym polega kalkulacja doliczeniowa?
15. Kiedy należy stosować kalkulację podziałową, a kiedy doliczeniową?

14

Produkty pracy

Anna Buczkowska

Produkty gotowe i półfabrykaty

Produkty pracy są efektem działalności produkcyjnej jednostki. W czasie procesu produkcyjnego mogą one być wykonane całkowicie lub częściowo. W związku z tym wyróżnia się następujące rodzaje produktów pracy:

produkty pracy

- produkty gotowe,
- produkcję niezakończoną.

Do produktów gotowych zalicza się wytworzone lub wykonane we własnym zakresie przez jednostkę: wyroby gotowe, wykonane usługi, prace naukowo-badawcze, prace projektowe, zakończone roboty budowlano-montażowe itp.

produkty gotowe

W jednostkach wytwórczych istotne znaczenie mają wyroby gotowe. Zalicza się do nich produkty pracy, które spełniają następujące warunki:

- nie będą poddawane u producenta dodatkowej obróbce,
- stanowią skompletowaną całość, zgodną z technicznymi warunkami umowy lub odbioru,
- zostały przyjęte przez kontrolę techniczną u producenta lub bezpośrednio przez odbiorcę.

Przez pojęcie usług, prac i robót wykonanych należy rozumieć te produkty pracy, które nie mają postaci rzeczowej, z wyjątkiem robót budowlanych, lecz ich produkcja została zakończona.

usługi, prace i roboty wykonane

Produkcja niezakończona obejmuje półfabrykaty oraz produkcję w toku. Półfabrykaty są produktami, które przeszły określone fazy produkcji i mogą być ma-

produkcja niezakończona

półfabrykaty

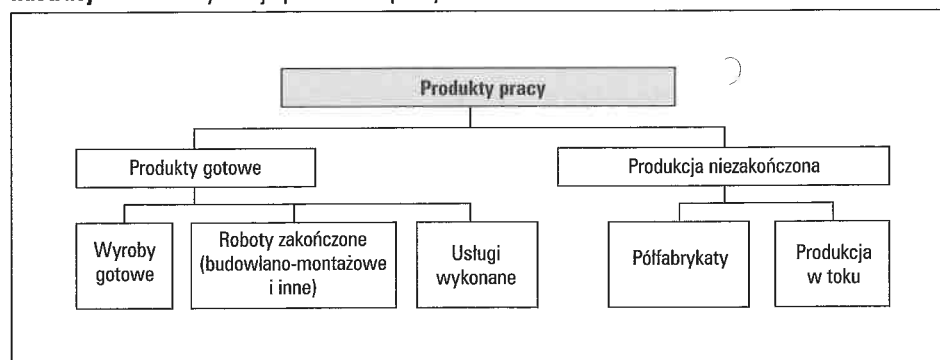
gazynowane. Można je wykorzystać do montażu wyrobów finalnych, przekazać do dalszej obróbki lub sprzedać jako części zamienne.

produkcja w toku

Produkcja w toku obejmuje produkty, w których proces technologiczny został rozpoczęty, lecz nie zakończono nawet wyodrębnionej części procesu produkcji i w postaci rzeczowej nie nadają się one do magazynowania. Do produkcji w toku należą również wykonane usługi, roboty itp. przed ich ukończeniem.

Klasyfikację produktów pracy przedstawia ilustracja 14.1.

Ilustracja 14.1. Klasyfikacja produktów pracy

Obrót wyrobami gotowymi jest zwykle dokumentowany znormalizowanymi dowodami. Przy przyjęciu wyrobów gotowych z produkcji do magazynu stosuje się dowód „Przyjęcie wyrobu – Pw”.

Do udokumentowania wyrobów gotowych zwróconych przez odbiorcę używa się dowodu „Przyjęcie materiału – Pz”.

Przy wysyłce, wydaniu lub postawieniu wyrobów do dyspozycji odbiorcy wystawia się dowód „Wydanie materiałów na zewnątrz – Wz”. Nadwyżki wyrobów gotowych dokumentuje się za pomocą dowodu „Zwrot wewnętrzny – Zw”, a niedobory wyrobów – dowodem „Pobranie materiału – Rw”.

Przychód wyrobów gotowych do magazynu jest dokumentowany za pomocą znormalizowanego dowodu „Przyjęcie wyrobu – Pw”. Dowód ten jest wystawiany przez wydziały produkcyjne i potwierdzany przez kontrolę techniczną oraz przez magazyniera. Do obowiązków magazyniera należy czuwanie nad powierzonymi mu zapasami, przyjmowanie i wydawanie wyrobów oraz prowadzenie ewidencji ilościowej (ewentualnie tylko wartościowej) przychodów, rozchodów i stanu końcowego wyrobów. Wydanie wyrobów z magazynu odbywa się na podstawie dowodów „Wz”, które wystawia zwykle dział zbytu lub dział handlowy. Fakt odbioru wyrobów potwierdza odbiorca, pracownik ekspedycji lub przewoźnik. Dokumenty te są podstawą wystawienia faktur dla odbiorców.

Wprawdzie wyroby gotowe są przechowywane zwykle w magazynach jednostki gospodarczej, jednak w niektórych wypadkach mogą znajdować się poza jej siedzibą. Dotyczy to wyrobów wysłanych na giełdy i targi, oddanych do sprzedaży komisowej, zareklamowanych – postawionych do dyspozycji dostawcy, przechowywanych czasowo w obcych magazynach itp.

Produkty gotowe oraz produkcję niezakończoną wycenia się na poziomie rzeczywistego kosztu wytworzenia. Można je też wycenić według stałych cen ewidencyjnych, którymi mogą być:

cena ewidencyjna

- rzeczywisty koszt wytworzenia z ubiegłego okresu,
- planowany koszt wytworzenia,
- ceny sprzedaży netto, stosowane w jednostkach gospodarczych, które nie obliczają rzeczywistego kosztu wytworzenia.

Przez koszt wytworzenia należy rozumieć koszty bezpośrednie produkcji poszczególnych produktów gotowych oraz przypadającą na okres ich wytworzenia uzasadnioną część kosztów pośrednich produkcji.

koszt wytworzenia

Koszty bezpośrednie obejmują wartość zużytych materiałów bezpośrednich, koszty pozyskania i przetworzenia związane bezpośrednio z produkcją i inne koszty poniesione w związku z doprowadzeniem produktu do postaci i miejsca, w jakich się znajduje w dniu wyceny. Do uzasadnionej, odpowiedniej do okresu wytwarzania produktu, części kosztów pośrednich zalicza się zmienne pośrednie koszty produkcji oraz tę część stałych, pośrednich kosztów produkcji, które odpowiadają poziomowi tych kosztów przy normalnym wykorzystaniu zdolności produkcyjnych. Za normalny poziom wykorzystania zdolności produkcyjnych uznaje się przeciętną, zgodną z oczekiwaniami w typowych warunkach wielkość produkcji za daną liczbę okresów lub sezonów, przy uwzględnieniu planowanych remontów. Należy jednak podkreślić, że w wypadku gdy roczne sprawozdanie finansowe jednostki gospodarczej nie podlega obowiązkowi badania i ogłoszenia, obliczając koszt wytworzenia, jednostka może do kosztów bezpośrednich doliczyć koszty pośrednie związane z wytworzeniem produktu, niezależnie od poziomu wykorzystania zdolności produkcyjnych. Jednakże ustalony w ten sposób koszt wytworzenia nie może być wyższy od ceny sprzedaży netto.

Inaczej można powiedzieć, że koszt wytworzenia obejmuje bezpośrednie koszty produkcji oraz koszty pośrednie (ogólnoprodukcyjne), powstające w miejscach, gdzie produkcja jest wykonywana. Koszty te są zgromadzone na koncie 501 *Koszty produkcji podstawowej – produkcyjnej*. Jednostkowy koszt wytworzenia oblicza się w drodze kalkulacji.

Należy zaznaczyć, że do kosztów wytworzenia nie zalicza się kosztów:

- będących konsekwencją niewykorzystanych zdolności produkcyjnych i strat produkcyjnych;
- ogólnego zarządu;
- magazynowania wyrobów gotowych i półproduktów, chyba że poniesienie tych kosztów jest niezbędne w procesie produkcji, np. koszty leżakowania produkcji w toku w wytwórni wódek;
- sprzedaży produktów.

cena sprzedaży netto

Wymienione koszty uwzględnia się w wyniku finansowym w okresie sprawozdawczym, w którym zostały poniesione. Jeżeli nie jest możliwe ustalenie kosztu wytworzenia produktu, jego wyceny dokonuje się według ceny sprzedaży netto, pomniejszonej o przeciętny zysk.

Przez pojęcie ceny sprzedaży netto należy rozumieć cenę sprzedaży, bez podatku od towarów i usług:

cena sprzedaży netto pomniejszona

cena sprzedaży netto powiększona

- pomniejszoną o rabaty, skonta i inne opusty, należny podatek akcyzowy oraz koszty związane z przystosowaniem składnika majątku do sprzedaży i doprowadzenia jej do skutku;
- powiększoną o należną dotację przedmiotową.

Należy zaznaczyć, że ceną sprzedaży jest również kurs giełdowy, który może dotyczyć wyrobów gotowych, notowanych na giełdach towarowych.

ceny ewidencyjne

Stosowanie stałych cen ewidencyjnych charakteryzuje się następującymi zaletami:

- upraszcza w dużym stopniu ewidencję szczegółową (ilościowo-wartościową);
- stwarza możliwość bieżącego księgowania w ujęciu wartościowym przychodów i rozchodów produktów;
- ułatwia kontrolę kosztów, np. za pomocą odchyleń od planowanego kosztu wytworzenia, który jest ceną ewidencyjną.

Wymienione rodzaje cen stosuje się do wyceny przychodu wyrobów gotowych z produkcji. Determinuje to przyjęcie określonego sposobu wyceny rozchodu oraz stanu końcowego wyrobów.

wycena rozchodu i stanu końcowego

W wypadku stosowania w ewidencji rzeczywistego kosztu wytworzenia, wycena rozchodu i stanu końcowego może być dokonana według następujących sposobów:

- według cen przeciętnych, tj. ustalonych w wysokości średniej ważonej cen wszystkich wyrobów gotowych;
- przy zastosowaniu metody FIFO (pierwsze przyszło – pierwsze wyszło);
- przy wykorzystaniu metody LIFO (ostatnie przyszło – pierwsze wyszło);
- w drodze szczegółowej identyfikacji cen poszczególnych wyrobów gotowych.

Według rzeczywistego kosztu wytworzenia wycenia się zwykle produkcję niepowtarzalną (jednostkową). Doświadczenia wykazują, że w odniesieniu do produkcji powtarzalnej (masowej) bardziej dogodnie jest stosowanie cen ewidencyjnych opartych na planowanych kosztach wytworzenia. Przychody, rozchody i stan wyrobów wykazuje się wówczas według kosztu planowanego, natomiast różnice między planowanym a rzeczywistym kosztem wytworzenia ujmuje się na koncie korygującym 620 *Odchylenia od cen ewidencyjnych produktów*. Odchylenia te podlegają okresowo rozliczeniu w celu skorygowania wyceny zapasów wyrobów i kosztu wytworzenia produktów sprzedanych.

rzeczywisty koszt wytworzenia

planowany koszt wytworzenia

W przypadku stosowania stałych cen ewidencyjnych w celu ustalenia wartości zapasów oraz rozchodu produktów na poziomie rzeczywistego kosztu wytworzenia wyrobów, należy rozliczyć odchylenia od stałych cen ewidencyjnych produktów gotowych, aby ustalić, w jakiej wysokości odchylenia przypadają na wydane wyroby gotowe.

Rozliczenie odchyleń odbywa się następująco:

- 1) ustala się procentowy wskaźnik narzutu odchyleń, który informuje, o ile procent stałe ceny ewidencyjne są większe lub mniejsze od rzeczywistego technicznego kosztu wytworzenia (saldo Wn konta 620 *Odchylenia od cen ewidencyjnych produktów* oznacza, że ceny ewidencyjne są zaniżone, natomiast saldo Ma informuje o zawyżeniu tych cen):

procentowy wskaźnik narzutu odchyleń

$$W_o\% = \frac{\text{saldo konta 620 Odchylenia od cen ewidencyjnych produktów} \cdot 100\%}{\text{zapasy produktów na początek okresu} + \text{przychody produktów w okresie}}$$

- 2) oblicza się odchylenia przypadające na wyroby gotowe sprzedane (rozchodowane):

odchylenia przypadające na wyroby gotowe sprzedane

$$O = \frac{W_o\% \cdot \text{wartość rozchodu produktów}}{100\%}$$

Stan końcowy produktów gotowych według kosztów wytworzenia ustala się następująco:

$$\begin{array}{rcc} \text{saldo konta} & & \text{saldo konta} \\ 600 \text{ Produkty gotowe} & +/\text{-} & 620 \text{ Odchylenia od cen} \\ & & \text{ewidencyjnych produktów} \end{array}$$

Jeżeli saldo konta odchyień jest kredytowe, oznacza to, że ceny ewidencyjne są zawyżone w porównaniu z rzeczywistym kosztem wytworzenia produktów gotowych. Dlatego też saldo to ujemnie koryguje wartość produktów. Saldo debetowe oznacza, że ceny ewidencyjne są zaniżone w odniesieniu do rzeczywistego kosztu wytworzenia produktów gotowych. W związku z tym należy saldo odchyień dodać do salda konta 600 *Produkty gotowe*.

wycena półfabrykatów Półfabrykaty mogą być wyceniane według rzeczywistych kosztów ich wytworzenia, cen zakupu (dotyczy to półfabrykatów z obcej produkcji) lub według stałych cen ewidencyjnych. W związku z tym zasady wyceny półfabrykatów są takie same, jak wyceny wyrobów gotowych.

wycena produkcji w toku Produkcję w toku wycenia się w wysokości kosztów bezpośrednich wytworzenia lub materiałów bezpośrednich. Przepisy prawa pozwalają na niewycenianie produkcji w toku, ale tylko w tych jednostkach gospodarczych, w których wielkość produkcji w toku jest nieznaczna lub podobna na koniec poszczególnych okresów i nie powoduje zniekształceń wyniku finansowego, a przewidywany czas wykonania produkcji nie jest dłuższy niż trzy miesiące.

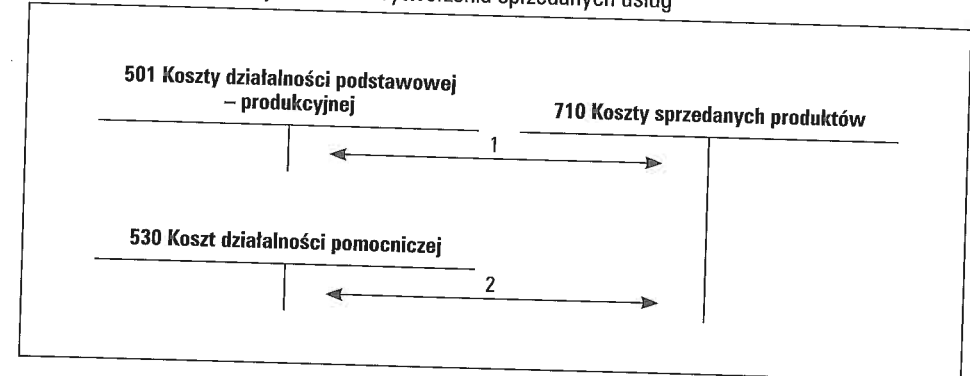
Usługi wykonane

roboty i usługi Do produktów pracy zalicza się także roboty i usługi, które są wykonane przez przedsiębiorstwo we własnym zakresie z przeznaczeniem do sprzedaży. Charakteryzują się tym, że nie można ich magazynować. Zalicza się do nich: zakończone prace budowlano-montażowe, wykonane usługi (transportowe, remontowe itp.), prace naukowo-badawcze, prace projektowe itp.

W odniesieniu do robót i usług wykonanych obowiązuje specyficzne rozwiązanie ewidencyjne. Do momentu sprzedaży koszty tych robót i usług pozostają na koncie 501 *Koszty działalności podstawowej – produkcyjnej* lub 530 *Koszty działalności pomocniczej*, podobnie jak koszty produkcji w toku. Dopiero gdy roboty i usługi zostaną sprzedane, koszty ich wytworzenia (na podstawie faktury, rachunku uproszczonego, otrzymanej gotówki itp.) są przenoszone z odpowied-

nich kont kosztów działalności w ciężar konta 710 *Koszt sprzedanych produktów*. Przedstawia to ilustracja 14.2.

Ilustracja 14.2. Ewidencja kosztów wytworzenia sprzedanych usług

Objaśnienia

1. Zaksięgowano koszt wytworzenia sprzedanych usług wykonanych przez działalność podstawową – produkcyjną.
2. Zaksięgowano koszt wytworzenia sprzedanych usług wykonanych przez działalność pomocniczą.

Szczególne rozwiązania w zakresie wyceny i ewidencji obowiązują dla długotrwałych usług budowlanych. Zakres tych usług jest bardzo szeroki i obejmuje m.in. budowę różnego rodzaju budynków mieszkalnych, biurowych, handlowych, użyteczności publicznej, służących celom przemysłowym, budowlani – jak zapory, drogi, tunele, a także rurociągów, linii przesyłowych, kolejek liniowych itp.

długotrwałe usługi budowlane

Cechy charakterystyczne usług budowlanych to:

cechy usług budowlanych

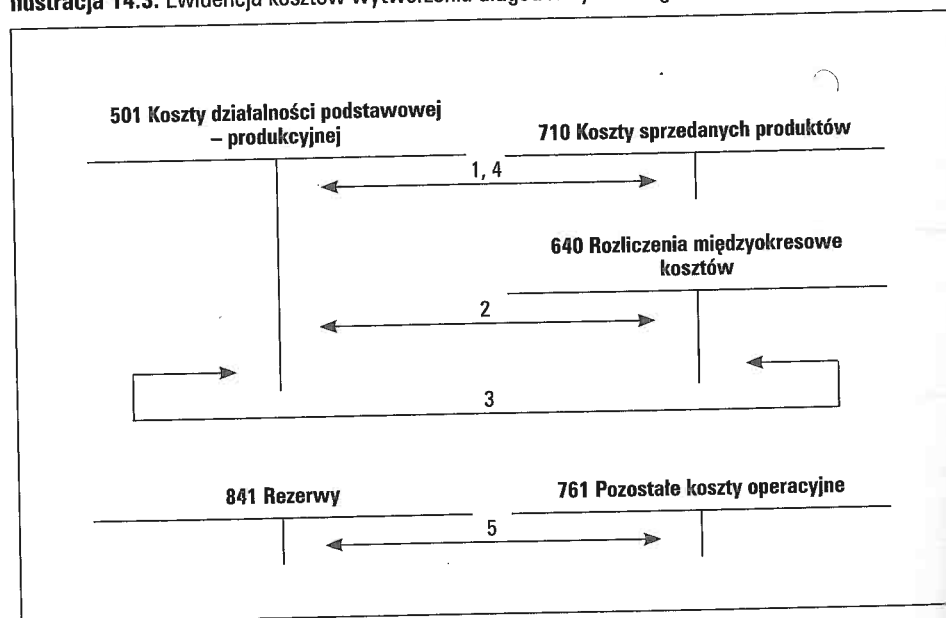
- niepowtarzalność produkcji podejmowanej na indywidualne zamówienie, którego warunki realizacji określa umowa stron, poprzedzająca z reguły podjęcie prac;
- stosunkowo długi okres ich wykonania – w czasie ich trwania przypada co najmniej jeden dzień bilansowy, na który następuje zamknięcie ksiąg i sporządzenie sprawozdania finansowego;
- trudność ustalenia z góry ich ceny;
- finansowanie ich przez zamawiającego już w toku wykonywania usługi;
- poprzedzenie rozpoczęcia usług wzniesieniem na placu lub w pobliżu budowy zaplecza służącego celom produkcyjnym, administracyjnym i socjalnym;
- wykonanie części objętych umową usług przez wyspecjalizowane w danej dziedzinie jednostki (podwykonawców).

Te cechy powodują, że realizacja usługi rozciąga się z reguły na kilka okresów sprawozdawczych. Dlatego stosuje się także metody rozliczenia przychodów i kosztów między okresy sprawozdawcze, które poprawnie odzwierciedlają efekty finansowe realizacji umowy o usługę.

metoda „stopnia zaawansowania”

Jeżeli wiarygodny szacunek postępu prac jest możliwy, stosuje się metodę „stopnia zaawansowania”. Polega ona na ustaleniu przychodów związanych z realizacją całej umowy i poniesionych w tym celu kosztów wytworzenia w proporcji do stopnia postępu prac. Natomiast gdy wiarygodny szacunek stopnia zaawansowania prac związanych z wykonaniem umowy nie jest możliwy, koszty wytworzenia wpływają w całości na wynik finansowy tego okresu, w którym je poniesiono, zaś przychody są ustalane tylko dla wysokości tych poniesionych kosztów, których pokrycie (opłacenie) w przyszłości przez zamawiającego uważa się za prawdopodobne. Oznacza to, że w trakcie wykonywania umowy jednostka nie może wykazać zysku z jej realizacji i wynik będzie albo zerowy, albo wystąpi strata. Ewidencję usług objętych długotrwałymi umowami przedstawia ilustracja 14.3.

Ilustracja 14.3. Ewidencja kosztów wytworzenia długotrwałych usług

Objaśnienia

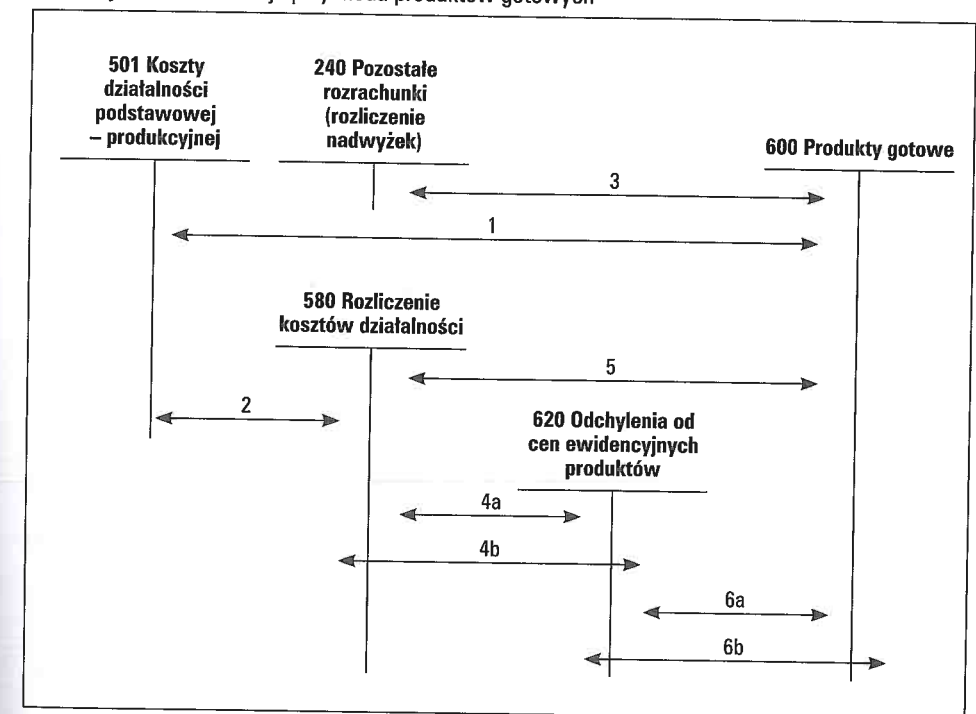
1. Zaksięgowanie kosztów, które nie zostaną pokryte przez zamawiającego, np. robót poprawkowych.
2. Nadwyżka kosztów faktycznie poniesionych nad kosztami zaksięgowanymi.
3. Nadwyżka kosztów zaksięgowanych nad faktycznie poniesionymi.
4. Koszt wytworzenia współmierny z zarachowanymi przychodami niezakończonych usług.
5. Utworzenie rezerwy na przewidywane straty związane z realizacją kontraktu.

Ewidencja produktów pracy

Ewidencja produktów pracy powinna spełniać następujące zadania:

- dostarczać bieżących informacji o rzeczywistym stanie ilościowo-wartościowym lub wartościowym i jakościowym produktów;
- zapewniać otrzymanie danych niezbędnych kierownictwu do podejmowania decyzji dotyczących obrotu wyrobami gotowymi;
- umożliwiać skuteczną ochronę mienia jednostki;
- zapewniać kontrolę ruchu i stanu poszczególnych wyrobów lub ich grup.

Ilustracja 14.4. Ewidencja przychodu produktów gotowych

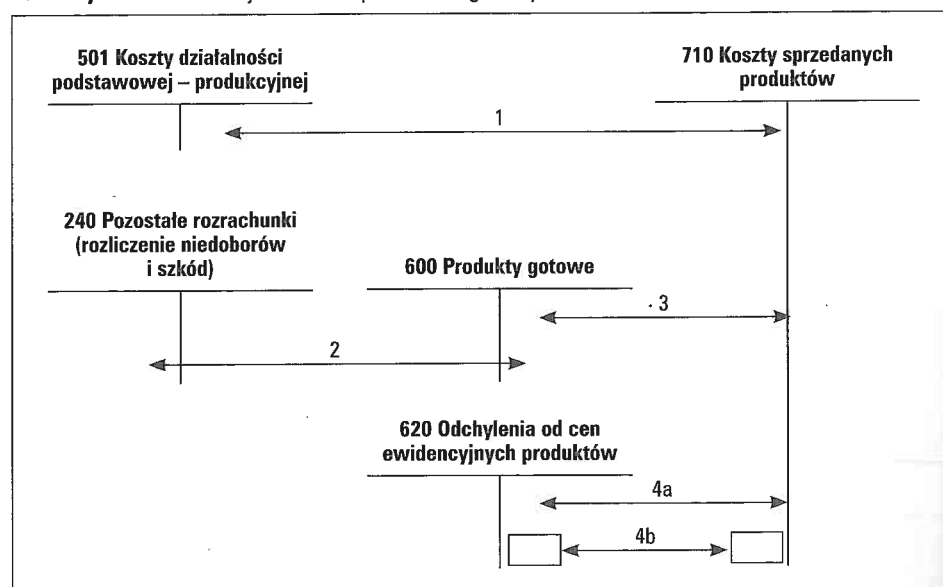
Objaśnienia

1. Przyjęcie wyrobów gotowych do magazynu według dowodu Pw, wycenionych według rzeczywistego kosztu wytworzenia.
2. Zaksięgowanie w końcu okresu rzeczywistego kosztu wytworzenia wyrobów gotowych (PK).
3. Stwierdzenie nadwyżki produktów gotowych.
4. Wyksięgowanie odchyleń od cen ewidencyjnych produktów (PK):
 - a) odchylenia debetowe (dodatnie), gdy rzeczywisty koszt wytworzenia jest większy od ceny ewidencyjnej,
 - b) odchylenia kredytowe (ujemne), gdy rzeczywisty koszt wytworzenia jest mniejszy od ceny ewidencyjnej.
5. Przyjęcie wyrobów gotowych według cen ewidencyjnych (planowanego kosztu wytworzenia) – dowód Pw.
6. Aktualizacja stałych cen ewidencyjnych:
 - a) podwyższenie stałych cen ewidencyjnych,
 - b) obniżenie stałych cen ewidencyjnych.

Do ewidencji produkcji zakończonej służy konto 600 *Produkty gotowe*. Księguje się na nim przede wszystkim wyroby, które znajdują się w magazynach lub sklepach fabrycznych i są przeznaczone do sprzedaży na zewnątrz jednostki gospodarczej, jak też wyroby, które są przekazywane odbiorcom bezpośrednio z produkcji oraz wydawane w celach nieprodukcyjnych, np. próbki handlowe, egzemplarze okazowe i reklamowe. Na koncie tym ujmuje się też wyroby znajdujące się czasowo poza jednostką, np. na targach lub wystawach. Typowe zapisy na koncie 600 *Produkty gotowe* w zakresie przychodu przedstawia ilustracja 14.4.

Z kolei ewidencję rozchodu produktów przedstawia ilustracja 14.5.

Ilustracja 14.5. Ewidencja rozchodu produktów gotowych

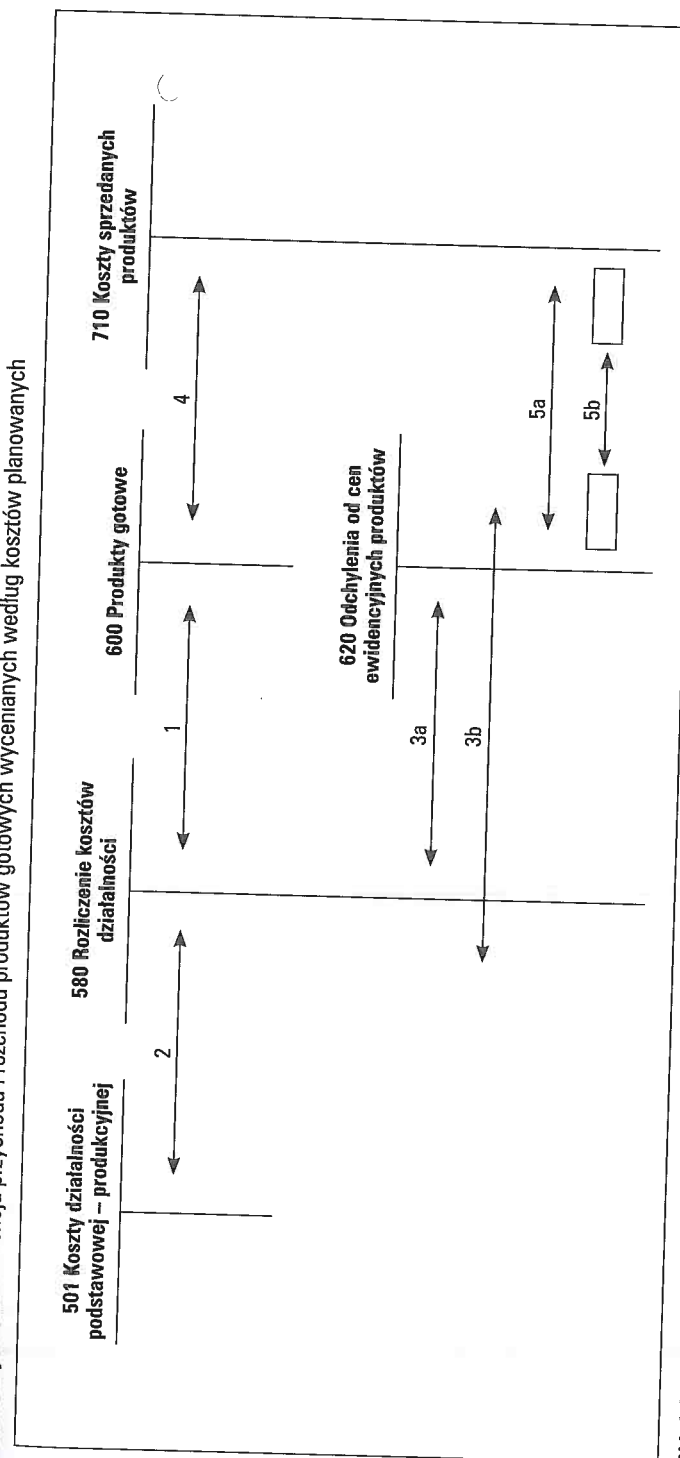

Objaśnienia

- Zaksięgowanie kosztu wytworzenia wyrobów gotowych, które nie są ujmowane na koncie 600 *Produkty gotowe* (PK).
- Stwierdzone niedobory produktów gotowych.
- Wydanie z magazynu sprzedanych wyrobów gotowych (Wz).
- Rozliczenie odchyleń od cen ewidencyjnych przypadających na produkty sprzedane:
 - odchylenia debetowe, które powiększają koszt wytworzenia sprzedanych produktów,
 - odchylenia kredytowe, które zmniejszają koszt wytworzenia sprzedanych produktów (zapis ujemny).

Ewidencję przychodu i rozchodu produktów gotowych wycenionych według kosztów planowanych przedstawia ilustracja 14.6.

Ilustracja 14.6. Ewidencja przychodu i rozchodu produktów gotowych wycenianych według kosztów planowanych

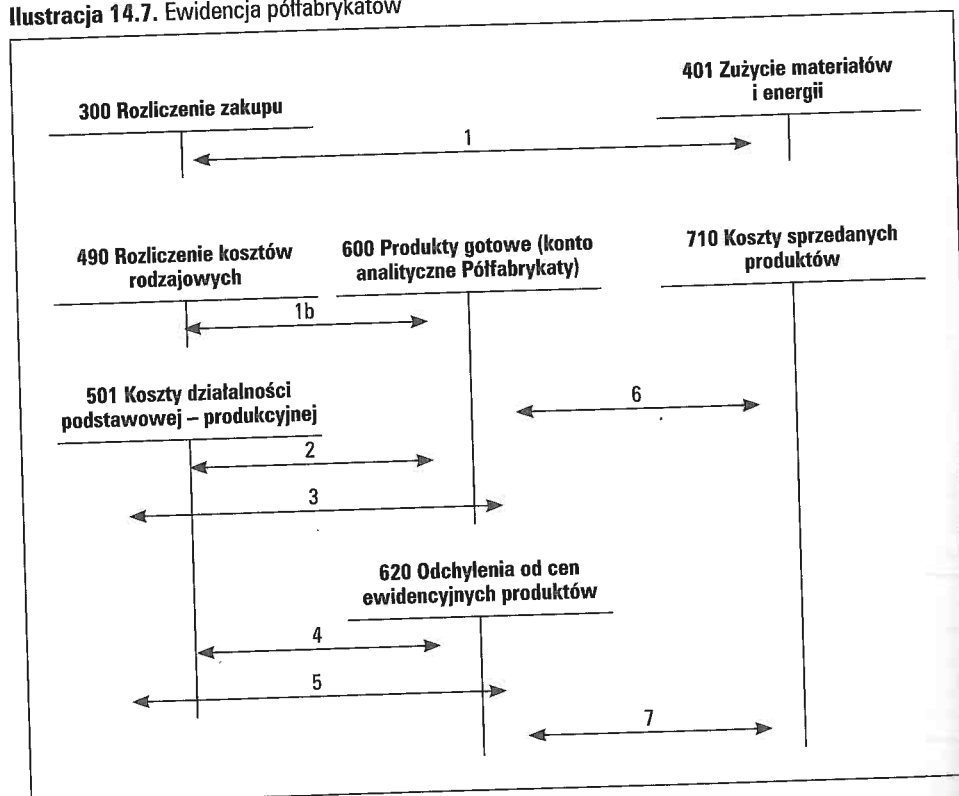

Objaśnienia

- Przyjęcie wyrobów gotowych według cen ewidencyjnych (planowanego kosztu wytworzenia) – dowód Pw.
- Zaksięgowanie w końcu okresu rzeczywistego kosztu wytworzenia produktów gotowych (PK).
- Wysięgowanie odchyleń od cen ewidencyjnych produktów (PK):
 - odchylenia debetowe (dodatnie), gdy rzeczywisty koszt wytworzenia jest większy od ceny ewidencyjnej,
 - odchylenia kredytowe (ujemne), gdy rzeczywisty koszt wytworzenia jest mniejszy od ceny ewidencyjnej.
- Wydanie z magazynu sprzedanych produktów gotowych (Wz).
- Rozliczenie odchyleń od cen ewidencyjnych przypadających na produkty sprzedane:
 - odchylenia debetowe, które powiększają koszt wytworzenia sprzedanych produktów,
 - odchylenia kredytowe, które zmniejszają koszt wytworzenia sprzedanych produktów (zapis ujemny).

Ewidencja półfabrykatów zależy od źródła ich pochodzenia. Jednostka gospodarcza może sama wytwarzać półfabrykaty, może też je zakupić od kontrahentów. Jeżeli półfabrykaty podlegają magazynowaniu i są objęte szczegółową ewidencją, to ewidencjonuje je się na koncie *Półfabrykaty*. Natomiast, gdy obrót półfabrykatami jest dokonywany między wydziałami produkcyjnymi, ujmuje się je na kontach szczegółowych do konta 501 *Koszty działalności podstawowej – produkcyjnej*. Ewidencję półfabrykatów przedstawia ilustracja 14.7.

Ilustracja 14.7. Ewidencja półfabrykatów

Objaśnienia

- 1a. Przyjęcie zakupionych półfabrykatów (Pz).
- 1b. Rozliczenie kosztów rodzajowych.
2. Przyjęcie do magazynu półfabrykatów z własnej produkcji wycenionych według rzeczywistego kosztu wytworzenia lub cen ewidencyjnych (Pz).
3. Wydanie półfabrykatów do produkcji (Rw).
4. Zaksięgowanie odchyleń od cen ewidencyjnych półfabrykatów (PK).
5. Rozliczenie odchyleń od cen ewidencyjnych półfabrykatów (PK).
6. Wydanie z magazynu sprzedanych półfabrykatów (Wz).
7. Rozliczenie debetowych odchyleń od cen ewidencyjnych dotyczących sprzedanych półfabrykatów (PK)¹.

¹ Gdy odchylenia są kredytowe, stosuje się zapis ujemny (por. ilustrację 14.5).

Ewidencja analityczna wyrobów gotowych i półfabrykatów może być prowadzona:

- ilościowo dla poszczególnych produktów, według ich rodzajów, gatunków i innych cech wyróżniających, w połączeniu z wyceną stanu zapasów i korektą wyniku finansowego przynajmniej na koniec okresu sprawozdawczego, za który następują rozliczenia z budżetem z tytułu podatku dochodowego;
- ilościowo-wartościowo, według poszczególnych rodzajów lub grup zbliżonych produktów;
- wartościowo – łącznie z obciążeniem wyniku działalności w momencie wytworzenia oraz z ustalaniem zapasu na podstawie spisów z natury i korektą wyniku przynajmniej na dzień bilansowy.

Ewidencja szczegółowa prowadzona do konta 600 *Produkty gotowe* powinna zapewnić możliwość ustalenia stanu zapasów według miejsca ich znajdowania się i osób, którym powierzono pieczę nad nimi, a w odniesieniu do zapasów produktów objętych ewidencją ilościowo-wartościową i ilościową – także według poszczególnych rodzajów i grup.

Pytania i zadania kontrolne

1. Omów klasyfikację produktów pracy.
2. Czym różnią się wyroby gotowe od półfabrykatów?
3. Czym charakteryzują się usługi?
4. Omów dokumentację obrotu wyrobami gotowymi.
5. Jakie są sposoby wyceny produktów i półfabrykatów?
6. W jaki sposób można wycenić rozchód i stan końcowy wyrobów gotowych?
7. Jakie funkcje pełni konto 580 *Rozliczenie kosztów działalności*?
8. Jakie są funkcje konta 620 *Odchylenia od cen ewidencyjnych produktów gotowych*?
9. Omów ewidencję przychodu produktów gotowych.
10. Omów ewidencję rozchodu produktów wycenionych według cen ewidencyjnych.
11. Jak rozlicza się odchylenia od cen ewidencyjnych produktów gotowych?
12. Jakie są cechy charakterystyczne usług?
13. Jak ewidencjonuje się koszty wytworzenia sprzedanych usług?
14. Na czym polegają szczególne cechy usług budowlanych?